

Lisa 1
KINNITATUD

haridus- ja teadusministri käskkirjaga
„Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse
„Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide
rakendamise akadeemilise, era- ja avaliku sektori
koosloome ja koostöö edendamiseks nutika
spetsialiseerumise valdkondades“ elluviimiseks“

**Toetuse andmise tingimuste kehtestamine
„Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era-
ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise
valdkondades“ elluviimiseks**

Käskkiri kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisus- poliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 10 lõigete 2 ja 4 alusel.

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käskkirjaga korraldatakse Teadmussiiirde programmi ja meetmete nimekirja meetme 21.1.1.2. „Ühiskonna ja majanduse vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvatamine“ rakenduskavaga kooskõlas oleva sekkumise „Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era- ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades“ elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ning korda.
- 1.2. Sekkumise rahastamisega Euroopa Regionaalarengu Fondist aidatakse kaasa Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 poliitika-eesmärgi „Nutikam Eesti“ erieesmärgi (a)(i) „Teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“ saavutamisele.
- 1.3. Sekkumisega panustatakse Riigikogu poolt 12. mail 2021. a vastu võetud „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035““ (edaspidi „*Eesti 2035*“) strateegilise sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ning „Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021-2035“ (edaspidi *TAIE arengukava*) üldeesmärgi „Eesti teadus, arendustegevus, innovatsioon ja ettevõtlus suurendavad koostoimes Eesti ühiskonna heaolu ja majanduse tootlikkust, pakkudes konkurentsivõimelisi ja kestlikke lahendusi Eesti ja maailma arengu- vajadustele“ saavutamisse, mida hinnatakse „Eesti 2035“ ja TAIE arengukava näitajaga „Teadlaste ja inseneride arv ettevõtlussektoris ja kasumitaotluseta erasektoris, arv 1000 elaniku kohta“. Toetatavate tegevuste kavandamisel ja elluviimisel järgitakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja „Eesti 2035“ aluspõhimõtteid. Nimetatud aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust ning keskkonna/kliimaeesmärke toetaval moel hinnatakse järgmiste Eesti 2035

näitajatega: „Tööjõu tootlikkus osakaaluna EL keskmisest“, „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“, „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“, „Ligipääsetavuse näitaja“ ja „Keskkonnatrendide indeks“.

- 1.4. Sekkumise näol on tegemist strateegiliselt olulise tegevusega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 2 punkti 5 tähenduses.
- 1.5. Käskkirja alusel ei toetata tegevusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7.

2. Mõisted

- 2.1. **Alusuuringud** on algupärased teoreetilised või eksperimentaalsed uuringud uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks saadud teadmiste kohest rakendamist.
- 2.2. **Arendustegevus** on uuringute ja kogemuste kaudu saadud teadmiste rakendamine uute materjalide, toodete ja seadmete tootmiseks, protsesside, süsteemide ja teenuste juurutamiseks või nende oluliseks täiustamiseks.
- 2.3. **Eksperimentaalarendus** on tootearenduse osa, millega luuakse uut teadmist uurimistegevusega saadud teadmiste ja praktiliste kogemuste baasil. Loodud teadmist kasutatakse uute või olemasolevate toodete, teenuste või protsesside arendamiseks või täiustamiseks.
- 2.4. **Ettevõtluskoostöö leping** on toetuse andmise tingimuste mõistes leping, mis on rahastatud kodu- või välismaiste äriühingute poolt, teostatud nimetatud äriühingute huvides ja mille puhul on üheselt tuvastatav, et osutatud teenus on seotud TA-tegevusega.
- 2.5. **Intellektuaalne vara** on mis tahes teadus- ja innovatsioonitegevusega saadud tulemus või toode (nt intellektuaalomandi õigused, andmed, oskusteave, prototüübid, protsessid, tavad, tehnoloogia, tarkvara).
- 2.6. **Koostöökeskkond** on teadmussiirdes osalevate osapoolte (teadlased, ettevõtjad, avaliku sektori asutused ja muude organisatsioonide esindajad) omavahelised tegevused, suhete võrgustik ja tingimused (nt teadlikkus ja info liikumine, koostööplatvormid jms), mille arendamiseks on ette nähtud elluvijja tegevuste komplekt sh konverentsid, seminarid, koostööpäevad, erinevad kommunikatsioonikanalid, eesmärgiga edendada ettevõtjate ja teadlaste koostööd TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonnades ja luua soodne alus teadustulemuste juurutamiseks ettevõtluses.
- 2.7. **Koostööprojekt** on uurimisprojekt, mille täitmises osalevad vähemalt kaks organisatsiooni.
- 2.8. **Rakenduskõrgkool** on toetuse andmise tingimuste kontekstis riigi rakenduskõrgkool kõrgharidusseaduse §-de 21 ja 23 tähenduses.
- 2.9. **Nutika spetsialiseerumise kasvualdkonnad** (edaspidi *kasvualdkonnad*) on TAIE arengukavas määratud fookusvaldkonnad, kus ettevõtetel on keskmisest suurem kasvupotentsiaal ja investeringute kaudu teadus- ja arendustegevusse on võimalik saavutada konkurentsieelis. Kasvualdkonnad on digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärindamine: puit, kohalike ressursside väärindamine: toit, kohalike ressursside väärindamine: maapõueressursid,

kohalike ressursside väärindamine: teisene toore ja jäätmed ning nutikad ja kestlikud energialahendused.

- 2.10. **Rakendusuuringud** on algupäraseid uuringuid uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga rakendada saadud teadmisi kindlas valdkonnas suhteliselt lühikese aja jooksul.
- 2.11. **TAIE fookusvaldkonnad** (edaspidi *fookusvaldkonnad*) on Eesti arenguvajaduste ja -võimaluste täitmisele panustavad riigi, ettevõtete ja teadusasutuste koostöös eelisarendatavad teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse valdkonnad. TAIE fookusvaldkonnad on kinnitatud TAIE arengukavas 2021-2035 (www.taie.ee).
- 2.12. **TAIE fookusvaldkonna teekaart** (edaspidi *teekaart*) on fookusvaldkondade arendamise ja juhtimise alusdokument, mis on koostatud koosloomeliselt igale fookusvaldkonnale teadlaste, ettevõtjate ja poliitikakujundajate ühise kokkuleppena. Teekaartides on määratletud prioriteetsed teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni suunad (edaspidi *prioriteetsed suunad*), mida fookusvaldkonnas arendatakse. Teekaardid on kinnitatud 3-4 aastaks haridus- ja teadusministri ning ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri poolt. Teekaardid on kättesaadavad aadressilt www.taie.ee.
- 2.13. **Teadus- ja arendusasutus** (edaspidi *TA-asutus*) on toetuse andmise tingimuste kontekstis positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 20¹ tähenduses.
- 2.14. **Teadustegevus** on isiku loomevabadusel põhinev tegevus, mille eesmärk on teaduslike uuringute abil uute teadmiste saamine inimese, looduse ja ühiskonna ning nende vastastikuse toime kohta.
- 2.15. **Temaatiline teadus- ja arendustegevuse programm** (edaspidi *temaatiline TA-programm*) on tegevuste kogum uurimisprojektide teostamiseks fookusvaldkondades eelnevalt kindlaks määratud eesmärkide, eelarvete ja koosseisudega tegevuse „Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era- ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades“ ellu viimiseks.
- 2.16. **Temaatilise TA-programmi ekspertkomisjon** (edaspidi *ekspertkomisjon*) on igale fookusvaldkonnale moodustatud komisjon, mille koosseisu kuuluvad asjaomaste ministeeriumite, ettevõtete, ettevõtjate esindusorganisatsioonide ja riigiasutuste esindajad ning teised asjakohased sõltumatud eksperdid. Fookusvaldkonna „Digilahendused igas eluvaldkonnas“ puhul täidab ekspertkomisjoni ülesandeid IT Akadeemia programmi juhtkomisjon.
- 2.17. **Uurimisprojekt** on uurimisteemal läbiviidav alus- või rakendusuuring või eksperimentaalarendus, millele kehtivad sarnased nõuded kui Eesti teadusagentuuri kehtestatud ning rahastamiseks kasutatava rühmagrandi aluseks olevale uurimisprojektile esitatud nõuetele. Igal uurimisprojektil on tööde teostamiseks eelnevalt kindlaks määratud eelarve, tegevuskava ja uurimismeeskonna koosseis.
- 2.18. **Uurimisteema** on käesoleva käskkirja lisas 3 viidatud tegevuse „Temaatiliste teadus- ja arendustegevuse programmide rakendamine akadeemilise, era- ja avaliku sektori koosloome ja koostöö edendamiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades“ elluviimiseks esitatud nõuetekohane ettepanek teadus- ja arendustegevuse võimekuse arendamiseks TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonna teekaardis nimetatud prioriteetsetes suundades.

3. Toetuse andmise eesmärk

3.1. Toetuse andmise eesmärk on

- 3.1.1. kasvatada ülikoolides ning riigi ja avalik-õiguslikes TA-asutustes ühiskonna nõudlustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekust, sh ettevõtluse ja ühiskonna vajadusest lähtuvate teadussuundade arengut TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades;
- 3.1.2. luua kvaliteetne ja jätkusuutlik alus teaduspõhiste ja innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtuks ettevõtetes ja ühiskonnas laiemalt, võimendades teadusasutuste, ettevõtete ja teiste oluliste partnerite koostööd;
- 3.1.3. toetada valdkonna teadlaste ja inseneride järel- ja juurdekasvu TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades.

4. Toetatavad tegevused

4.1. Punktis 3.1. nimetatud eesmärkide ja punktis 5.1 nimetatud tulemuste saavutamiseks rahastatakse käesoleva käskkirja alusel järgmiste tegevuste elluviimist:

4.1.1. **Tegevus 1:** uuringute läbiviimine järgmistes TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades:

- 4.1.1.1. valdkonnas „Digilahendused igas eluvaldkonnas“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.2. valdkonnas „Tervisetehnoloogia ja -teenused“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.3. valdkonnas „Kohalike ressursside väärindamine – puit“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.4. valdkonnas „Kohalike ressursside väärindamine – toit“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.5. valdkonnas „Kohalike ressursside väärindamine – maapõueressursid“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.6. valdkonnas „Kohalike ressursside väärindamine – teisene toore ja jäätmed“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;
- 4.1.1.7. valdkonnas „Nutikad ja kestlikud energialahendused“ alus- ja rakendusuuringute ning eksperimentaalarenduste läbiviimine;

4.1.2. **Tegevus 2:** Teadlaste, ettevõtjate ja teiste partnerite koostöökeskkonna edendamine ning teadus- ja arendustegevuse pakkumise seire korraldamine TAIE fookusvaldkondades, eesmärgiga soodustada ettevõtjate ja teadlaste TA-alase koostöö algatamist ja arengut ning tutvustada TAIE fookusvaldkondi ning teadus- ja koostöötulemusi.

4.2. Tegevuse 1 elluviimist rahastatakse

- 4.2.1. ühikuhinna alusel vastavalt lisale 2;
- 4.2.2. toetuse määr on 84,9% uurimisprojekti ühikuhinnast, sh 70% on EL toetus ja 14,9% riigipoolne kaasfinantseering. Toetusele rakendub omafinantseeringu kohustus 15,1%.

4.3. Tegevuse 2 elluviimist rahastatakse

- 4.3.1. tegelike kulude alusel;
- 4.3.2. toetuse määr on 100%, sh 70% on EL toetus ja 30% on riigipoolne kaasfinantseering.

- 4.4. Tegevuse 1 raames antav toetus ei ole teadus- ja arendustegevusele suunatud riigiabi, kui teadus- ja arendusprojekt on seotud mittemajandustegevusega.
- 4.5. Toetatavad tegevused peavad olema kooskõlas ja arvestama „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, millega ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnanäesmärgile.
- 4.6. Tegevuste valikul on lähtutud ühendmääruse §-st 7.
- 4.7. Tingimused Tegevus 1 (4.1.1) läbiviimiseks partneritele ja uurimisprojektidele:
  - 4.7.1. kui partneriks on positiivselt evalveeritud TA-asutus, mis ei ole ülikool, peab tegemist olema koostööprojektiga, kus uurimisprojekti täitmises osaleb lisaks partnerile vähemalt üks ülikool või riigi rakenduskõrgkool;
  - 4.7.2. uurimisprojekti juht võib olla isik:
    - 4.7.2.1. kellel on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
    - 4.7.2.2. kes töötab uurimisprojekti täitmise ajal täistööajaga taotlevas asutuses (partner) ja töö asukohaga Eestis; erandjuhul võib ekspertkomisjon uurimisprojekti juhi nõuetele vastavaks lugeda isiku, kes töötab taotlevas asutuses (partner) täistööajast vähem, kui see ei ohusta uurimisprojekti edukat elluviimist;
    - 4.7.2.3. kes on (kaas)juhendanud kraadi kaitsnud doktoranti või doktorant-nooremteadurit või hetkel (kaas)juhendab doktoranti või doktorant-nooremteadurit;
    - 4.7.2.4. kellel on varasem ettevõtlus- või avaliku sektoriga koostöö kogemus, s.t. on viimase kolme aasta jooksul, mille sisse ei arvestata lapsehoolduspuhkust või ajateenistust, Eesti teadusinfosüsteemi (ETIS) andmete põhjal täitnud või täitmas vähemalt üht teadus- ja arendustöö lepingut ettevõtte või avaliku sektori asutusega mahus vähemalt 35 000 eurot ning osalenud või osaleb lepingu elluviimisel juhi või põhitäitjana;
    - 4.7.2.5. kes ei ole samal ajal märgitud uurimisprojekti juhiks või põhitäitjaks üheski teises temaatiliste TA-programmide uurimisprojektis;
  - 4.7.3. uurimisprojekti juhi muutmine peale uurimisprojekti esitamist on võimalik vaid mõjuvatel põhjustel ja ekspertkomisjoni nõusolekul ning tingimusel, et uus uurimisprojekti juht vastab punktides 4.7.2.1- 4.7.2.5. kehtestatud tingimustele;
  - 4.7.4. lisaks uurimisprojekti juhile osalevad uurimisprojekti täitmises uurimisprojekti põhitäitja(d):
    - 4.7.4.1. kellel on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
    - 4.7.4.2. kes töötab (töötavad) uurimisprojekti täitmise ajal taotlevas asutuses (partner) või Lisas 3 toodud projektis osalevas TA-asutuses;
    - 4.7.4.3. kelle töötasu kaetakse täielikult või osaliselt uurimisprojekti vahenditest;
    - 4.7.4.4. kes võib olla samal ajal märgitud põhitäitjaks kokku maksimaalselt kahes (2) ja ei ole samal ajal märgitud uurimisprojekti juhiks üheski teises temaatiliste TA-programmide uurimisprojektis;
  - 4.7.5. põhitäitjate muutmine peale uurimisprojekti esitamist on võimalik vaid mõjuvatel põhjustel ja ekspertkomisjoni nõusolekul ning tingimusel, et uus põhitäitja vastab punktides 4.7.4.1- 4.7.4.4. kehtestatud tingimustele;

- 4.7.6. lisaks uurimisprojekti juhile ja põhitäitjatele osalevad uurimisprojekti täitja(d), sh üliõpilased, kelle töö on uurimisprojektiga sisuliselt seotud ja kes ei kvalifitseeru põhitäitjaks;
  - 4.7.7. uurimisprojekti elluviimises peab osalema uurimisprojekti jooksul vähemalt üks uurimisprojekti täitmise perioodil immatrikuleeritud doktorant-nooremteadur põhitäitja kohta;
  - 4.7.8. uurimisprojekti ellu viiva uurimisrühma koosseisu peab terve uurimisprojekti perioodi jooksul kuuluma vähemalt kolm liiget, nende hulgas uurimisprojekti juht ning üks põhitäitja. Lisa 2 punktis 1.2. nimetatud ühikuhinna rakendamise puhul peavad uurimisprojekti täitmises osalema lisaks uurimisprojekti juhile veel vähemalt kolm põhitäitjat terve uurimisprojekti perioodi jooksul;
  - 4.7.9. uurimisprojekti ellu viiva uurimisrühma koosseisu nõuete täitmise kontrollimiseks kasutatakse ETISE andmeid;
  - 4.7.10. uurimisprojekti ellu viiva uurimisrühma koosseis peab olema vastavuses punkti 4.7.8. nõuetega alates toetuse andmise tingimuste kehtestamisest. Uurimisprojekti täitmise jooksul immatrikuleeritud doktorant-nooremteadurite arv peab vastama uurimisprojekti toodud põhitäitjate arvule, kuid mitte olema väiksem, kui punktis 4.7.8. toodud vastava ühikuhinnaga projekti põhitäitjate minimaalne arv.
- 4.8. Tegevuse 1 läbiviimiseks valitakse uurimisteemad kahes etapis.
  - 4.9. Tegevuse 1 raames läbi viidud uurimisprojekti tulemused on avalikult kättesaadavad kõigile huvilistele, intellektuaalne vara kuulub asjakohasele teadlasele ja tema tööandjale TA-asutusele või rakenduskõrgkoolile.

5. Toetuse andmise tulemused

- 5.1. Tegevuste 1 ja 2 elluviimise tulemusena:
  - 5.1.1. on kasvanud ülikoolides ning riigi ja avalik-õiguslikes positiivselt evalveeritud TA-asutustes ettevõtete ja ühiskonna vajadustele vastava teadus- ja arendustegevuse võimekus, sh on kindlustatud teadlaste olemasolu ja kõrgetasemeline teadustöö valdkondades, kus on selge majanduslik või sotsiaalne potentsiaal ja suutlikkus ettevõtetele ja ühiskonnale vajalike uurimisteemade käsitlemiseks ja turule orienteeritud lahenduste pakkumiseks (tegevus 1);
  - 5.1.2. on paranenud teadusasutuste, ettevõtete ja teiste oluliste partnerite koostöö ning on loodud kvaliteetne ja jätkusuutlik alus teadus- ja arendustöö tulemuste rakendamiseks ja innovatsiooniks ettevõtluses ja ühiskonnas laiemalt (tegevused 1 ja 2);
  - 5.1.3. on kasvanud võimekus kindlustada teadlaste ja inseneride järel- ja juurdekasv ning valdkonna inimressursi areng TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades (tegevus 1).
- 5.2. Tegevuste 1 ja 2 elluviimist ja punktides 5.1.1.-5.1.3. nimetatud oodatavate tulemuste saavutamist mõõdetakse järgmiste näitajatega (tabel 1):

Tabel 1. Tegevuste seireks kasutatavad näitajad

Näitaja nimetus ja mõõtühik		Algtase 2022	Vahe- sihttase, 2024	Sihttase 2029	Selgitav teave
Meetmete nimekirja (ühtlasi Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava) näitajad¹					
Tulemus- näitaja	Toetatud projektidest tulenevad publikatsioonid (arv)	0	Ei kohaldu	800	Mõõdetakse toetatud projektide tulemusel avaldatud publikatsioonide arvu. Publikatsiooniks loetakse valminud artikleid või raamatuid ning toetatava projekti panus neisse peab olema selgelt tuvastatav. Näitaja hõlmab töid, mis on eelretsenseerimise väljaannete poolt retsenseerimiseks esitatud ja vastu võetud. Elluvijja koondab ja esitab andmed kord aastas.
Väljund- näitaja	Ühistes teadusprojektides osalevad teadusasutused (arv)	0	6	18	Toetatud TA-asutuste ja kõrgkoolide arv, kes teevad koostööd ühistes teadusprojektides. Ühistes uurimisprojekti osaleb vähemalt üks TA-asutus ja partner (näiteks ettevõtte, teine TA-asutus, kõrgkool, avaliku sektori asutus või organisatsioon jne). TA-tegevuse alane koostöö võib olla uus või olemasolev ning see peaks kestma vähemalt toetatava projekti kestuse. Näitaja hõlmab aktiivset osalemist ühistes uurimisprojekti ning arvesse ei lähe lepingulised kokkulepped, mille puhul toetatavas projektis puudub aktiivne koostöö. Arvutuskäik: unikaalsete TA-asutuste kumulatiivne arv. Elluvijja koondab ja esitab andmed.
Näitaja nimetus ja mõõtühik		Algtase 2022	Vahe- sihttase 2025	Sihttase 2029	Selgitav teave
TATi spetsiifilised näitajad					
	Uurimisprojekti jooksul immatrikuleeritud doktorant-noorenteadurid, kes on seotud toetatavate uurimisprojektidega (arv)	0	35	120	Uurimisprojekti täitmises peab osalema uurimisprojekti jooksul vähemalt üks uurimisprojekti täitmise perioodil immatrikuleeritud doktorant-noorenteadur (edaspidi <i>uus doktorant</i>) uurimisprojekti põhitäitja kohta. Uusi doktorante loetakse kumulatiivselt ning nad peavad olema unikaalsed (võimalikke kattuvaid osalejaid loetakse näitajasse ühekordselt). Uurimisprojekti jooksul immatrikuleeritud doktorant ei pea projekti vältel jõudma doktoritöö kaitsmiseni. Elluvijja koondab ja esitab andmed kord aastas.
	Ettevõtluskoostöö lepingute arv uurimisprojekti teemal	0	10	70	Toetuse andmise eesmärgiks on kasvatada positiivselt evalveeritud TA-asutuste ühiskonna sh ettevõtete nõudlusele vastavat teadus- ja arendustegevuse võimekust. Teadus-arenduskoostöö leping ettevõtetega uurimisprojekti teemal uurimisprojekti juhi või põhitäitjate juhtimisel on toetuse eesmärgi täitmisel kvaliteedi indikaatoriks. Arvestusse lähevad ettevõtluskoostöö lepingud, mille maht on suurem kui 35 000 eurot (ilma käibemaksuta). Elluvijja koondab ja esitab andmed kord aastas.

¹ Meetmete nimekirja näitajate täitmise seiret korraldatakse vastavalt perioodi 2021-2027 seire juhendile ja näitajate metoodikale (näitajate passid)

6. Rakendusasutus ja rakendusüksus

- 6.1. Rakendusasutus on Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi *rakendusasutus*).
- 6.2. Rakendusüksus on Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

7. Elluviija ja partnerid

- 7.1. Elluviija on Sihtasutus Eesti Teadusagentuur (ETAG, edaspidi *elluviija*).
- 7.2. Tegevus 1 viiakse ellu käesoleva käskkirja lisas 3 nimetatud uurimisteemal koostöös uurimisprojekti ellu viiva uurimiserühmaga seotud ülikooli või positiivselt evalveeritud TA-asutusega, kes on antud käskkirja mõistes partner.

8. Sihtrühm

- 8.1. Toetuse otseseks sihtrühmaks on TA-asutused. TA-asutuse sees on sihtrühmaks teadusrühmad või teadlased, kes osalevad uurimisprojekti täitmises.
- 8.2. Tegevuse kaudselt sihtrühmaks on Eesti ettevõtted, ettevõtete liidud, avaliku sektori asutused jt huvigrupid ning laiem avalikkus.

9. Elluviija ja partnerite kohustused

- 9.1. Elluviijale ja partneritele kohalduvad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused (edaspidi *ühendmäärus*) §-des 10 ja 11 sätestatud kohustused.
- 9.2. Elluviija ja partnerid peavad täitma teavitamisnõudeid vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud nõuetele;
- 9.3. Elluviija ja partner peavad järgima riigiabi andmist reguleerivatest õigusaktidest tulenevaid kohustusi ja nõudeid, kui need kohalduvad toetuse saamisel, sealhulgas eristama raamatupidamises majandustegevuse ja mittemajandustegevuse, pidama nende üle arvestust ning esitama rakendusüksusele aruande uuringute majandusliku ja mittemajandusliku sisu proportsiooni kohta.
- 9.4. Elluviija ja partner on kohustatud maksma toetuse proportsionaalselt tagasi, kui majandusliku sisuga tegevustega seotud kulud ületavad 20% uuringuga seotud tegevuste kogukuludest.
- 9.5. Lisaks punktides 9.1.- 9.4. viidatule on elluviija kohustatud:
  - 9.5.1. seirama ja koordineerima punktis 4.1.1 (tegevus 1) nimetatud tegevuste elluviimist partnerite poolt ning korraldama ja viima ellu punktis 4.1.2 (tegevus 2) nimetatud tegevused ettenähtud tingimustel ja korras õigeaegselt ning korrektselt;
  - 9.5.2. koostama ja kinnitama toetatavate tegevuste elluviimisega seotud rakendamise vormid, juhendid ja korrad, kooskõlastades need eelnevalt rakendusasutusega;
  - 9.5.3. nõustama partnereid uurimisprojekti sisestamisel ETIS-esse, kontrollima sisestatud uurimisprojekti vastavust tehnilistele nõuetele ning vajadusel tagastama selle partnerile muutmiseks;
  - 9.5.4. jälgima partnerite poolt uurimisprojektide elluviimisel „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtete täitmist, mille kohaselt tuleb vältida kahju keskkonnaeesmärkide saavutamisele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL)

2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7 kirjeldatud välistuste järgimist;

- 9.5.5. korraldama ekspertkomisjonide tööd, sh valmistama ette vajalikke materjale ettepanekute ja otsuste tegemiseks, tegema otsused partneritele kättesaadavaks, jälgima otsuste täitmist;
- 9.5.6. tagama uurimisprojektide elluviimise vastavalt kinnitatud uurimisteemadele sh vajadusel seadma ekspertkomisjonide ettepanekul partneritele tingimused uurimisprojekti fookuste kohandamiseks ettevõtlussektori vajadustega, tegevuste muutmiseks või täiendamiseks ning koordineerima ja seirama uurimisprojektide elluviimise edenemist ning projektides kokku lepitud tulemuste saavutamist;
- 9.5.7. kinnitama või lükkama tagasi uurimisprojektide vahe- ja lõpparuanded, vastavalt eksperdikomisjonide ettepanekutele;
- 9.5.8. esitama rakendusasutusele ettepaneku käskkirja lisa 3 muutmiseks, kui partner ei ole õigeaegselt esitanud uurimisprojekti või selle aruannet, kõrvaldanud selles esinevaid puuduseid või kui ekspertkomisjon on teinud ettepaneku uurimisprojekti ennetähtaegseks lõpetamiseks;
- 9.5.9. sõlmima iga partneriga lepingu, millega nähakse ette lepingupoolte vastutus, ülesanded, õigused ja kohustused ning tingimused ja kord partneri ülesande täitmise edenemise seiramiseks, tulemuste raporteerimiseks ning maksete tegemiseks;
- 9.5.10. toetama uurimisprojektide elluviijate, teiste teadusasutuste, organisatsioonide ja ettevõtete omavahelist koostööd, sh arendama teadlaste ja ettevõtete koostöökeskkonda ja seirama TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades tehtavat teadus- ja arendustegevuse edenemist, teadlaste ja ettevõtete koostööd ja levitama infot TAIE fookusvaldkondades toimuva teadus- ja arendustegevuse ja koostöövõimaluste kohta ja läbi viima koostööd soodustavaid üritusi fookusvaldkondadega seotud siht- ja sidusrühmadele;
- 9.5.11. koostama ja esitama rakendusasutusele kinnitamiseks tegevuste detailse aja- ja tegevuskava koos eelarvega järgmise aasta kohta jooksva aasta 20. novembriks, esimese aasta kohta 15 tööpäeva jooksul peale käskkirja kehtestamist ning viima tegevused vastavalt sellele ellu tulemuslikult, tõhusalt ja säästlikult;
- 9.5.12. esitama rakendusasutusele rakendusasutuse nõudmisel tegevuste eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite lõikes;
- 9.5.13. esitama rakendusüksusele esimese eelarveaasta väljamaksete prognoosi 15 tööpäeva jooksul pärast käskkirja kehtestamist, järgmistel eelarveaastatel jooksva aasta väljamaksete prognoosi 15. jaanuariks; juhul, kui maksetaotlus erineb rohkem, kui 25% võrra esitatud prognoosist, on elluviija kohustatud esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta osas;
- 9.5.14. esitama aruandeid tegevuste täitmise kohta vastavalt punktile 16;
- 9.5.15. tagama tegevuse elluviimisel vastavuse riigiabi reeglitele ning nende nõuetekohase täitmise;
- 9.5.16. viivitamatult teatama rakendusasutusele kirjaliku taasesitamist võimaldavas vormis:
  - 9.5.16.1. asjaoludest, mis takistavad elluviijat ülesandeid täitmast;
  - 9.5.16.2. toetuse andmise tingimuste muutmise vajalikkusest;

9.5.16.3. toetatavate tegevuste elluviimisel esinevatest probleemidest, mis võivad mõjutada toetatavate tegevuste eesmärkide ja indikaatorite saavutamist.

9.5.17. tagama avalikkusele suunatud tegevustes füüsilise ja digitaalse ligipääsetavuse.

9.6. Lisaks punktides 9.1.- 9.4. viidatule on partner kohustatud:

9.6.1. esitama elluvijale uurimisprojekti lisa 3 toodud uurimisteemal elluvijja koostatud vormil ETIS-es elluvijja antud tähtajaks, kuid mitte hiljem kui 45 kalendripäeva jooksul alates vormi avanemisest;

9.6.2. esitama elluvijale uurimisprojekti vahe- ja lõpparuanded;

9.6.3. koostööprojekti korral sõlmima koostöölepingu uurimisprojekti läbiviimises osalevate TA-asutuste ja/või riigi rakendusõrgkoolidega, milles on kirjeldatud poolte kohustused, tegevused ja eelarve;

9.6.4. tagama, et uurimisprojekti puudutav info on ETIS-es kogu projekti perioodi jooksul asjakohane ja kaasaegne;

9.6.5. täitma Tegevuse 1 (4.1.1) kohast uurimisprojekti vastavalt käesolevas käskkirjas, ekspertkomisjoni seatud ja punktis 9.5.9 viidatud lepingus sätestatud tingimustel ja korras korrektselt ning õigeaegselt esitades elluvijale vajalikku infot tema kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks;

9.6.6. lähtuma uurimismeeskonna mehitamisel ja muutmisel punktis 4.7 toodud tingimustest;

9.6.7. järgima uurimisprojekti ellu viimisel „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artiklile 17, mille kohaselt tuleb vältida kahju keskkonnanäesmärkide saavutamisele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7 kirjeldatud tingimusi.

10. Tegevuste abikõlblikkuse periood

10.1. Tegevuste abikõlblikkuse periood on 01.01.2024 – 31.08.2029.

11. Tegevuse eelarve

11.1. Käesoleva käskkirjaga reguleeritava tegevuse eelarve on 102 000 000 eurot, millest Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest finantseeritakse 71 400 000 eurot ehk 70%, riiklikust kaasfinantseeringust 15 809 550 eurot ja toetuse saajate omafinantseeringust vähemalt 14 790 450 eurot. Riiklik kaasfinantseering ja toetuse saajate omafinantseering on kokku 30%, mis tegevuste lõikes on toodud punktides 4.2 ja 4.3.

11.2. Tegevuste eelarve jaotus alategevuste vahel (eurodes):

Punktis 4.1. nimetatud tegevused	EL toetus	Riiklik kaasfinantseering	Omafinantseering	Kulud kokku
Tegevus 1	68 565 000	14 594 550	14 790 450	97 950 000

Tegevus 2	2 835 000	1 215 000	0	4 050 000
Kokku	71 400 000	15 809 550	14 790 450	102 000 000

12. Kulude abikõlblikkus

- 12.1. Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas ühendmääruse §-ga 15 ning käesolevas käskkirjas sätestatud tingimustega.
- 12.2. Abikõlblikud on järgmised käesoleva käskkirja lisa 1 punktis 3 nimetatud eesmärgi ja punktis 4 toodud tegevuste elluviimiseks ja punktis 5 toodud tulemuste saavutamiseks vajalikud kulud:
- 12.2.1. tegevuse 1 kulud lisas 2 nimetatud ühikuhindade alusel;
- 12.2.2. tegevuse 2 kulud tegelike kulude alusel, sh
- 12.2.2.1. personalikulud vastavalt ühendmääruse §-s 16 sätestatud tingimustele;
- 12.2.2.2. kaudsed kulud 15% otsestest personalikuludest vastavalt ühendmääruse §-le 22;
- 12.2.2.3. sisseostetavate teenuste kulud, sh tegevuste elluviimiseks vajalike tõlke-, trüki- ja kujundustööde, ürituste korraldamise kulud, teavitamise ja seirega seotud jm vajalikud kulud;
- 12.2.2.4. teavitustegevuste ning teadustegevuse tulemuste ja TAIE fookusvaldkondadega seotud info kogumiseks, levitamiseks ja populariseerimiseks tehtavad kulud, sh koostööürituste korraldamise kulud;
- 12.2.2.5. välislahetustega, sh -ürituste osalemistasudega seotud kulud.
- 12.3. Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, läbipaistvad ning otseselt seotud käskkirja eesmärkide elluviimisega.
- 12.4. Lisaks ühendmääruse §-s 17 loetletud abikõlbmatutele kuludele on toetatavate tegevuste raames abikõlbmatud järgmised kulud:
- 12.4.1. toetatavate tegevuste heaks töötava personali, sh ametniku, teenistuja, töötöövõtu- või käsunduslepingu alusel toetatavate tegevuste heaks teenust osutava või tööd tegeva isiku või tegevuste elluviimisega seotud kolmanda isiku riigisisese lahetamise või liikumisega seotud sõidu- ja majutuskulud tegelike kulude alusel;
- 12.4.2. tasemeõppe ja ettevõtete täienduskoolitusega seotud kulud, sh õppekavade või õppemoodulite arendamise, õppejõudude töötasu ja koolitustegevusega kaasnevad kulud;
- 12.4.3. investeeringud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi, artiklis 7 nimetatud valdkondadesse.

13. Riigiabi

- 13.1. Kui punktis 4.1.1 nimetatud tegevuse raames antav toetus on riigiabi konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes, siis lähtutakse toetuse andmisel Euroopa Komisjoni määrusest (EL) nr 651/2014 „ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks”

(ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi üldine grupierandi määrus), artiklist 25, ja sellele kohaldatakse nimetatud määruises ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud.

- 13.2. Elluviija hindab, kas tegevuse raames antav toetus on riigiabi, kontrollib abisaajate vastavust üldise grupierandi määruise nõuetele ning teavitab abi saajat, et antav abi on riigiabi ning abi summast.
- 13.3. Elluviija peab abi andmist käsitlevaid andmeid säilitama kümme aastat alates abikava alusel viimase abi andmise päevast.
- 13.4. Kui toetus on riigiabi, siis ei anta toetust asutusele, kelle suhtes on Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, tehtud toetuse tagasinõudmise otsus, mis on täitmata.
- 13.5. Kui toetus on riigiabi, siis ei kohaldata käesolevat käskkirja lisaks punktis 13.4 nimetatule ka muudel üldise grupierandi määruise artikli 1 lõigetes 2 - 6 sätestatud juhtudel.
- 13.6. Kui toetust antakse riigiabina, siis peavad käesoleva käskkirja punktis 12.2.1 nimetatud abikõlblikud kulud ja maksimaalne abi osakaal vastama üldise grupierandi määruise artiklites 25 toodud tingimustele.
- 13.7. Kui tegevuse 1 raames uurimisprojektidele antav abi on käsitletav riigiabina, ei tohi tegevused olla alanud enne käskkirja kehtestamise kuupäeva.
- 13.8. Riigiabi andja esitab Euroopa Komisjonile grupierandi teatise vastavalt konkurentsiseaduse §-le 34².

14. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 14.1. Toetust makstakse vastavalt ühendmääruise §-dele 24-26, tegelike kulude alusel vastavalt § 27 lõike 1 punktile 1, standardiseeritud ühikuhinna alusel vastavalt § 28 lõikele 1 ning ühtse määra alusel vastavalt § 28 lõikele 3.
- 14.2. Ühikuhinna väljamakse eelduseks on elluviija kinnitus, et ettenähtud tegevused on toimunud vastavalt uurimisprojektile. Väljamakse aluseks on kord kvartalis tehtav maksetaotlus koos vastava allkirjastatud kinnitava tõendiga, mis on eelnevalt kokku lepitud partneri ja elluviija vahelises lepingus.
- 14.3. Ekspertkomisjonil on õigus uurimisprojekti vahearuanne alusel teha põhjendatud juhtudel elluviijale ettepanekuid uurimisprojekti ennetähtaegseks lõpetamiseks, toetuse maksmise lõpetamiseks või toetuse tagasinõudmiseks, kui uurimisprojekti täitmise edukus ja jätkusuutlikkus on olulisel määral vähenenud või on ebapiisav, ekspertkomisjoni poolt seatud täiendavad tingimused uurimisprojekti elluviijale ei ole täidetud või esinevad muud olulised ja põhjendatud asjaolud. Juhul kui ekspertkomisjoni ettepanekute alusel muutub rahastusotsus, teeb elluviija ettepaneku rakendusametusele käskkirja lisa 3 muutmiseks.
- 14.4. Toetatavatele uurimisprojektidele tehakse lõppmakse pärast uurimisprojekti lõpparuande kinnitamist. Lõppmakse suurus on kolme kuu ühikuhind. Ekspertkomisjon võib põhjendatud juhtudel teha elluviijale uurimisprojekti lõpparuande põhjal ettepaneku toetuse tagasinõudmiseks või lõppmakse mitte välja maksmiseks, kui ekspertkomisjoni poolt seatud täiendavad tingimused uurimisprojekti elluviijale ei ole täidetud või esinevad muud olulised ja põhjendatud asjaolud.
- 14.5. Elluviija esitab maksetaotluse koos nõutud dokumentide ja tõenditega rakendusametusele e-toetuse keskkonna kaudu.

- 14.6. Makse saamise aluseks nõutud dokumendid ja tõendid esitatakse mitte tihedamini kui kord kvartalis.
- 14.7. Lõppmakse taotlus esitatakse koos lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt.

15. Tegevuse juhtimine

- 15.1. Tegevuste elluviimist juhib elluviija. Tegevuste eesmärkide seadmist suunavad ja tulemuste saavutamist hindavad ekspertkomisjonid.
- 15.2. Ekspertkomisjonid on moodustatud iga Tegevuse 1 alapunkti jaoks eraldi ja on kinnitatud haridus- ja teadusministri käskkirjaga tähtajaliselt kuni Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027 lõpparuande kinnitamiseni.
- 15.3. Ekspertkomisjonide ülesandeks käesoleva tegevuse raames on:
  - 15.3.1. teha ettepanek elluvijale kinnitada või tagasi lükata ETISesse sisestatud uurimisprojektid;
  - 15.3.2. teha ettepanekuid elluvijale uurimisprojektide vahe- ja lõpparuannete kinnitamiseks või tagasilükkamiseks;
  - 15.3.3. teha elluvijale ettepanekuid tingimuste seadmise osas, mida uurimisprojekti või vahearuanne esitav asutus ja uurimisprojekti juht on kohustatud toetuse saamiseks või projekti jätkamiseks täitma;
  - 15.3.4. uurimisprojekti vahearuanne alusel teha põhjendatud juhtudel elluvijale ettepanekuid uurimisprojekti ennetähtaegseks lõpetamiseks, toetuse maksmise lõpetamiseks või toetuse tagasinõudmiseks;
  - 15.3.5. uurimisprojekti lõpparuande alusel teha põhjendatud juhtudel elluvijale ettepanek uurimisprojekti lõppmakse mitte välja maksmiseks ja/ või toetuse tagasinõudmiseks;
  - 15.3.6. kooskõlastada uurimisprojekti muudatused, sh muudatused partnerite, uurimisprojekti juhi, põhitäitjate, ühikuhinna kohta;
  - 15.3.7. teha elluvijale ettepanekuid TA-asutuste ning ettevõtete koostöö tõhustamiseks tegevuste raames;
  - 15.3.8. teha elluvijale ettepanekuid teavitus-, võrgustiku- ja populariseerimistegevuste kavandamiseks ning elluviimiseks;
  - 15.3.9. teha rakendusasutusele ettepanekuid toetuse andmise tingimuste muutmiseks;
  - 15.3.10. nõustada elluvijat ja rakendusasutust, lähtudes tegevuse eesmärkidest.

16. Aruandlus

- 16.1. Elluviija esitab rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu seal kehtestatud vormil toetatavate tegevuste elluviimise aasta vahearuanne hiljemalt järgmise aasta 20. jaanuariks (31. detsembri seisuga).
- 16.2. Vahearuanne peab olema kajastatud vähemalt järgmine informatsioon:
  - 16.2.1. punktis 5 loetletud näitajate täitmine koos sisuliste selgitustega, sh näitaja ala- või ületäitmise kohta;
  - 16.2.2. ülevaade punktis 4 loetletud tegevuste elluviimisest;
  - 16.2.3. hinnang ellu viidud tegevuste tulemuslikkusele;
  - 16.2.4. ülevaade esinenud probleemidest, riskidest ja ette võetud abinõudest.

- 16.3. Elluviija esitab rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu toetatavate tegevuste elluviimise lõpparuande hiljemalt 45 päeva jooksul alates tegevuste abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.
- 16.4. Elluviija lõpparuandes peab lisaks vahearuandes nõutule olema kajastatud ülevaade elluviidud tegevuste mõjust Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021-2035, sh TAIE nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade teekaartide eesmärkide saavutamisele ning „Eesti 2035“ sihtide saavutamisele ja puutumust omavate horisontaalsete põhimõtete edendamisele, sealhulgas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtte järgmisele.
- 16.5. Rakendusüksus kontrollib hiljemalt 15 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande laekumisest, kas aruanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.
- 16.6. Juhul kui vahe- või lõpparuandes puudusi ei esine, kinnitab rakendusüksus aruande.
- 16.7. Puuduste esinemisel vahe- või lõpparuandes annab rakendusüksus elluviijale kuni 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning kinnitab aruande 5 tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.
- 16.8. Elluviija kehtestab partneritele Tegevuse 1 elluviimise aruandluse vormi ja korra.

17. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

- 17.1. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt ÜSS2021_2027 §-dele 28–30 ja ühendmääruse §-dele 34–39.

18. Vaide esitamine

- 18.1. Rakendusüksuse toiminguga või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusüksusele vastavalt ÜSS2021_2027 § 31 lõikele 1 ja § 32 lõikele 3.
- 18.2. Rakendusasutuse toiminguga või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusasutusele vastavalt ÜSS2021_2027 § 31 lõikele 1 ja § 32 lõikele 2.
- 18.3. Vaie lahendatakse 30 kalendripäeva jooksul arvates vait lahendavale asutusele esitamisest.